Cena egz. 50 gr.

Rok II. 31 października 1927 r. Nr. 2 (6).

OLAMEJNU

(NASZ ŚWIAT)

DWUTYGODNIK ŻYDOWSKIEJ MŁODZIEŻY SZKOLNEJ.

Adres Redakcji i Administracji: Kielce, Seminaryjska 24. Tel. 288 (Żyd. Gimnazjum).

TREŚĆ NUMERU:

E. L-SKI.

Rozwój pedagogiki.

Dzisiaj, kiedy pedagogika stoi na dość wysokim poziomie staramy się dociec i objąć myślą te wszystkie fazy i okresy przez które musiała przejść, aby dostosować się do dzisiejszej epoki i do potrzeb dzisiejszych. Na czemże więc ma polegać, jakie zadania ma spełniać wychowanie? Otóż każde społeczeństwo, które chce istnieć i rozwijać się musi posiadać pewne węzły, któreby spajały w jedną nierozerwalną całość wszystkich obywateli danego społeczeństwa. Węzły te są różnorakie: wspólne pojecia o religji, wspólne idee, poczucia narodowe i t. p.

Im więcej tych węzłów, tem silniejsze jest dane społeczeństwo tem odporniejsze na parcia zewnętrzne. Obowiązkiem więc każdego społeczeństwa jest utrzymywanie ciągłości swoich ideałów i dążeń, tem samem wciągać i przysposabiać młodzież do dalszego prowadzenia ich dzieła. W tem leży główne znaczenie wychowania społecznego. Lecz nie tylko wychowanie społeczne było głównem zadaniem pedagogów w swoim czasie, ale także wychowanie jakieby odpowiadało jednostce i jej grupie. Przez takie właśnie oddziaływanie starszych na młodsze pokolenia społeczeństwo przystosowuje młodych do siebie, wskazuje im drogi, by dalej według ich wytycznych rozwijali byt społeczeństwa. Wychowanie uspołecznia i przystosowuje człowieka do ogółu. W tym celu umożliwia społeczeństwo jednostce korzystanie z wysiłków ubiegłych pokoleń i ich twórczej pracy.

Rozumie się, że nie we wszystkich epokach jakie przeżywała ludzkość środki do uświadamiania jednostki o jej obowiązkach wobec społeczeństwa były te same. Niema mowy o tem, ażeby mógł istnieć system wychowania, odpowiadający potrzebom wszystkich epok. System pedagogiczny nie jest wypływem obmyślonego z góry planu, lecz wynika ze żmudnej pracy dostosowywania go do urządzeń społecznych i stanu umysłowego społeczeństwa. Wogóle każda epoka stwarza inny typ wychowania, który jest owocem urządzeń i sposobu myślenia ludzi tejże epoki. Dlatego też historja pedagogiki czyli historja wychowania łączy się ściśle z historją kultury danego narodu jest wyrazem żywych potrzeb społeczeństwa. Podczas gdy historja nauk ścisłych daje obraz błędów naukowych, które dziś zastąpione zostały przez prawdy historja wychowania to historja twórczych wysiłków częściowo tylko zrealizowanych. Poznanie nawet błędów popełnionych w pedagogice przeszłości ma wartość kształcącą.

NASZE BOLĄCZKI

„Współczesność“ i „uświadomienie“ wśród młodzieży.

Specyficzne warunki w jakich żyjemy, oraz niebezpieczne eksperymenty, jakie nam 20-ty wiek zgotował we wszystkich dziedzinach życia, wpłynęły na ogólną depresję moralną i ideową wśród młodzieży. Ideowy front młodzieży jest bardzo niejednolity, zaś samo pojęcie „idei“ zostało w zupełności wykoszlawione. Niema wśród współczesnej młodzieży tego czynnika, któryby wyogólniał jej charakterystyczne cechy, któryby nadawał jej owe specyficzne zabarwienie młodzieńczości. Niema wśród nas tego entuzjastycznego tonu, który wieje z „Ody do młodości“ Mickiewicza. W miejsce tego tonu przyszedł obłudny cynizm, brak polotu i zanik incjatywy twórczej. Młodzież współczesna chadza dwiema drogami, krańcowemi wprawdzie, ale w skutkach podobnemi. Z jednej strony mamy ową t. z. młodzież współczesną, która ograniczając swe potrzeby i dążenia do „wymogów 20 wieku“ rozwija się znakiem charlestona, modnej plaży i dancingu. Zbyt jesteśmy młodzi byśmy mieli być konserwatystami, zbyt pełni energji życiowej, by występować przeciw życiu, naturze i ich prawom. Stanowczo jednak wystąpić musimy przeciw fałszywemu interpretowaniu tych pojęć. Cenimy w młodzieży tę specyficzną dla jej wieku, energję, treść wewnę-

trzną, pogodę i wesołość. Pod pojęciem wesołości jednak przyjmujemy pewien nastrój, który jest wypływem procesu psychicznego. Taką wesołość o pogodnem naturalnem obliczu, wypływającą z wiary w życie, z ukochania ideału i prawdy... Musimy przyznać, że te wszystkie modne zabawy 20-ego wieku, różne dancingi i bale z ich sztuczną atmosferą i z ich „życiem i wesołością "to wszystko jest wytworem nienaturalnego podniecenia, wesołość na tych zabawach panująca nie oddaje nastroju psychicznego, nie jest więc wypływem wewnętrznej harmonji. Młodzież w atmosferze takiego podniecenia żyjąca staje się stopniowo cyniczna. Niestety w kołach tej młodzieży panuje fałszywe przekonanie, że taki właśnie cynizm, tak zrozumiana „współczesność" jest probierzem dojrzałości wewnętrznej. Z drugiej strony mamy t. zw. „uświadomioną" społecznie młodzież. Na czem polega jednak to uświadomienie? Młodzież zostaje wciągnięta do jakiejś partji, gdzie bierze ją się w karby niedostępnych dla niej w całości doktryn socjalnych zabarwionych naturalnie fałszywą tendencyjnością partyjną. Odrazu młodzież zapoznaje pojęcie idei i walcząc bardziej dla dobra partji niż ideału, zostaje wprowadzona w te same błędy i niedomagania na jakie cierpi społeczność żydowska, a które oczekuje uzdrowienia ze strony przyszłego społeczeństwa. Zdradza się tu również cynizm w poglądach na życie. Niema bowiem wśród całej młodzieży tego imperatywu młodzieńczej etyki i wiary, która kazałaby we wszystkiem, co wzniosłe piękne i prawdziwe, doszukiwac się swego ideału, to wszak jest cechą młodzieńczości. Nasza młodzież jednak jest młodzieżą bez młodzieńczości, przedwcześnie dojrzała nie umie zachować tej linji demokracyjnej między (młodością) a innemi stadjami życia ludzkiego i stwarza z siebie śmieszne karykatury udające, że dużo wiedzą i myślą, zdradza bezduszne sylwetki. Teraz można sobie uświadomić co jest przyczyną dezorganizacji naszej młodzieży i chaosu wśród niej panującego. Nazewnątrz wprawdzie tego wszystkiego niewidać, wszak młodzież kielecka wydaje jedyny prawie w całej Polsce organ szkolny „Olamejnu" czyż to nie jest najlepszym dowodem jej żywotności? Tak jednak nie jest. Brak wśród nas takiej etycznej paraboli, która byłaby wykresem wspólnych dążeń i ideałów młodzieży. Leżą przedemną stosy dawnego „Ola mejnu" i „Uczniowskiej myśli", ze szpalt tych pism wyziera zdrowe oblicze młodzieży, widać rozmach wspólnej pracy. Dzisiejsze „Olamejnu" nie uwidacznia tego wszystkiego, gdyż niema wogóle życia młodzieży zastygło w martwej bezczynności. Należałoby tedy, w dobie obecnego letargu elementarnych poczynań młodzieży, stworzyć dla niej odpowiedni teren zainteresowania, należałoby zerwać ze wstecznemi poglądami i postawić młodzież obojga płci twarz w twarz przy warsztacie twórczej pracy. Miast poziomej płaszczyzny różnych idei pozbawionych, wieczorków i t. p. zabaw, w których schodzą się „poczynania" młodzieży należałoby pogłębić jej pracę na zdrowszej i płodniejszej niwie. Młodzież bowiem męska i żeńska pracuje w separacji, różne kółka, koła i kółeczka zamykają się w ramach danego gimnazjum, jakby stanowiły prywatny inwentarz tegoż. Pogłębić należałoby pracę Samopomocy i stworzyć z niej wspólną instytucję ideową młodzieży, a z tej instytucji dopiero, wyszłyby różne koła dramatyczne, literackie, esperanckie i t. p. Wtedy możnaby było usprawiedliwić winietkę „Olamejnu" jako organ u młodzieży szkolnej. W dzisiejszej bowiem formie, „Olamejnu" jest organem Męsk. Gimnazjum. Młodzież żeńska kierując się niezrozumiałem dla nas intencjami, wykazuje kompletny brak zainteresowania i współpracy naszem pismem. Dziś w okresie walk emancypacyjnych, winny dziewczęta zająć godne stanowisko w naszem społeczeńswie i przy warsztacie wspólnej pracy, wykazać swą energję twórczą i zrozumienie swej roli. Takie zbliżenie młodzieży ze zdrowych przesłanek etycznych wypływające, ukułoby w swej pracy, granitowy szlak ideowy, który prowadziłby dorastające społeczeństwo przez trzęsawiso przesądów i błędów dzisiejszgo spłeczeństwa.

W. Skórecki

Chasydyzm.

...Dziwnem wydać się nam musi, że przed oczyma ostatnich kilku pokoleń, tworzył się nowy kult mistyczny, cały cykl cudownych opowieści i legend, które obracają się około twórcy chasydyzmu i jego duchowych spadkobierców.

Ukazuje się nowa mitologja piękna i romantyczna, a bohaterowie jej nie żyli w zamierzchłej przeszłości, kiedyś tam przed wielu wielu wiekami, tylko w ostatnich prawie że latach, w czasach ruchów oświeceniowych, w czasach, gdy się budzi ostry krytycyzm, a Mendelsohn zbliża europejską cywilizację do żydostwa ghetowego; a jednak w tych czasach żyje i działa Baal Szem, a wokół niego tworzy się cudowna legenda, która staje się wielkim eposem powołania. Legenda ta przerasta wreszcie postać samą nie opowiadając więcej cudownego życia i losu jednostki, tylko baśń przeznaczenia, czas przestaje być linją życiowego rozwoju, a staje się nią uświęcenie. Tylko 160 lat upłynęło od śmierci Baal Szema, a człowiek ten stał się świetlaną postacią legendy i mitu, jak Jezus i Budda. Życie jego jest baśnią życia i czynów herosa duchowego, jest baśnią powołania, i uświęcenia, mistycznego zjednoczenia z Bóstwem i światem poza czasem i przestrzenią. Lecz nie jest to legenda indywidualna, jest to chasydyzm tęskny sen i marzenie całego narodu.

Dziś chasydyzm jest zwyrodniały, lecz w całej swej czystości doszła nas owa pierwsza baśń epoki tworzenia, która lęklliwie i drżąco tworzyła się w ciemnych ulicach i wąskich alkowach. Nie silnie i pięknie tworzyła się, jak mocarna legenda Buddy lub subtelna Jezusa, lecz nieudolnie i lękliwie tworzyła coś delikatnego i poważnego, coś tęsknie tajemnego, co jednak brzmiało rozgłośnie i niebiańsko, jak owe melodje chasydzkie potężne swoją subtelną tęsknotą za nieskończonością, które rodząc się w zebraniu chasydów łączyły spokojną i pełną ufności melancholię z rozgłośną wesołością ekstazy, aż baśń zajaśniała jak owa postać cadika w biel odzianego, który sam czując wszelkie bóle i cierpienia swego ludu, najlepszych i grzeszników, wszystko pojmuje i wszystkich kocha, a sam nosząc w sobie tęsknotę i ból świata, wesołością i zadowoleniem natchnie swoje otoczenie, rozdzielając uśmiechniętemi ustami legendę i misterjum...

מרחשון תרפ"ח שנה ראשונה.

עולמנו

דו שבועון של הנער העברי

תכן הגליון:

המאמר „חזקו" נמסר לנו על ידי האדון חיים וויינריב. חבר הועד המפקח של הגמנסיה העברית בקילצי. כאן עלינו להודות למר וויינריב הנכבד שהמציא לנו את מאמרו בשעה שהיה צרך באמת במלים מצודדות, בשעה שמעשי ילדות מצד כמה אנשים גרמו להחליש את האמונה והבטחון בהשגת המטרה שאליה שואפים כל אלה שעובדים בגמנסיה ולטובת הגמנסיה, הדברים הנמרצים שכח. בטחון ושאיפה משתקף בתוכם באו בשעתם והועילו הרבה לבסוס האמונה בעתיד הדברים האלה הרגיעו אותנו ומה שאולי חשוב ביותר את חניכי הגמנסיה ואנו נקח לנו רשות לבטא את אמונתנו החזקה שעבודתם הקשה של האנשים הנכבדים שמקדישים את זמנם, כחותיהם, ועבודתם לטובת החנוך העברי בקילצי תעשה פרי והשפעתם תועיל לחנך דור עברי אמיץ — שאין בו „מוגי לב".

(הערת המערכת).

חזקו!

אין לך פעולה בעלת ערך שלא נוסדה על עבודה ממושכה, אמונה חזקה והתקשרות אליה הן היסודות הנאמנים של כל דבר קים כל מוסד כובש לו במלחמה תמידית את זכות קיומו ולוחם בעד התמדתו. המעצורים והמכשולים בדרכי החיים הם תמיד רבים וחזקים ומה שראוי והגון לחיות מתבצר ונלחם נלחם ומתבצר, זהו חק טבעי המושל בכל דרכי החיים. התאמצות, התמכרות ועבודה הן יוצרות, הקלילות מרפרפת ומתמוטטת. בית הספר העברי בקילצי מיום הוסדו עומד הכן ולנחם, מתבצר, אוסף חיל וכוח גלי החיים לא ישטפוהו, המשטמה לא תחריבהו והאדישות לא תביא אותו לידי התמוטטות מוסד חי ויוצר מוסד שיש לו שאיפה ומטרה, מוסד שממלא תפקיד חשוב בחנוך בעברי המודרני דהיום יש לו זכות הקיום ומתקיים וגם עושה חיל למרות כל המכשולים. ואלה שכח חיים אמתיים מפעם בקרבם, אלה לא יחתו מפני המכשולים, הלא המכשולים נוצרו אך ורק בכדי להתגבר עליהם והלוחמים רוכשים לא רק את שמחת הנצחון אלא גם, מה שאולי חשוב ביותר, את רעננות החיים ושמחת ההויה הנובעת מהתגברות הכחות. בחזית החיים הנכשלים עוזבים את המערכה הקלות היא אידיאל בשבילם ומנין ישאבו כחות ביום צר?

החיים אינם משחק ולא שלחן ערוך למוגי-לב.

ומה הם התלמידים שעוזבים את בית ספרנו — כי פחד הבחינה נפל עליהם?

האם לאמוגי לב הם אלה העוזבים את בית-ספרנו לנוע ולחפש לחם קלוקל.

חסרי אמונה ומוגי לב הם כל אלה שעוזבים את המערכה ואיך נחשב על תלמידים שאינם מאמינים בכחותיהם, אינם מאמינים בעבדה ופעולה? מה ערכם בתור אנשים אם נקודת הכבד בשבילם הם תנאים נוחים ולא ערכם הפנימי?

החיים יענו על השאלה הזאת איזו תשובה יתנו אותם החיים שדורשים יצירה, פעולה והתאמצות — נקל לשער...

ילכו ההולכים, יצאו...

החזקים והמעפילים ישארו, בשבילם יש מקום לעבודה ולפעולה, יתבצרו ויתחזקו יתכוננו ולא יבהלו מפני שאלה ובחינה — בשבילם, בשביל הבריאים ברוח ושאיפה כדאי לסלול את הדרך ליצור להם תנאים נוחים, תנאים שיוכלו בהם לפעל ולעשות ישיוכלו להתפתח ולהתכונן לחיים הרחבים ויצאו אל פעולתם בלי פגם; רעננים. על המשמרת עומדים הורים ומורים, מנהלים ומנהיגים שאחת שאיפתם ומגמתם לפנות את הדרך מאבני הנגף ולהקל לצעירים את עבודתם.

את הועד המפקח לא תפחיד המנוסה של קטני הלב אדרבה תלהיבם לעבודה נמרצת ואליכם תלמידים צעירים קורא: התחזקו ועבדו והאמינו בכהותיכם ובעבודתכם, האמינו בפעולותנו ודעו כי הועד עומד על המשמר מוכן להשקיע הרבה כחות בכדי לתת לכם את התנאים הנוחים לעבודתכם ולהתפתחותכם.

חיים וויינריב.

ר' נחמן מברצלב

שנת תק"ע ליל שבת ר"ח אייר היתה שרפה גדולה בברסלב ונשרף גם ביתו. ביום שאחר שבת נסע לאומן.
יום ג' י"ח תשרי, ב' דחול המועד של סוכות לעת ערב שנת תקע"א נלקח ארון אלקים ונסתלק אור ישראל כבוד אד"מו"ר בוצינא קדישא יקירא אור הגנוז והצפון מורנו ר' נחמן ז"צו"קל ונקבר למחרתו ביום ד' באומן במקום אשר בחר לו בהיים חיותו...

באתי להעמיד ציון לאדם הנפלא, שבודד וגלמוד ישב בפנת החסידות חוזה חזיונות ויוצר תורה נלהבת ופיוט עממי. חפץ ר' נחמן להשיב עטרה ליושנה' להרים את תורת סבו הגדול מאשפת הנסים והנפלאות שהורידוה שמה יורשיו הנגסים. ר' נחמן היה איש הוגה דעות מחשבות עמוקות וחריפות ויחד עם זה אדם בעל נפש פיוטית גדולה. אין הוא מסתפק במה שמסור, בעצמו בוחן וחוקר, יש לו עוז הרוח ללכת נגד הזרם, אלא שמקושר הוא קשר אורגני עם גל גדול וענקי שקדמהו. אוהב את החדש-הישן התכן העקרי העולמי שעדין לא הגיע לידי התגשמות שאליו משתוקקים כל גאוני הרוח היוצרים ופועלים ולכן לר' נחמן בא לחדש את הישן. „אני הולך בדרך חדש שעדיין לא הלך אדם בו מעולם א"ע"פי שהוא דרך ישן מאד, אף על פי כן הוא חדש לגמרי" והולך ר' נחמן בסערת התלהבות צועד קדימה יחיד ומתבודד ובלבו נושא עולם גדול טמיר ונעלם, את החיוב ואת השלילה וצער העולם והשכינה, אבני נגף

פוגש הוא בדרכו, אין מי שיעמד לימינו, רק מעוף הדמיון, עושר הרעיונות ואהבה בלי קץ הם המלוים אותו על דרכו.

מימי נעוריו מסתגל ר' נחמן אל עבודת ד' ללמוד ולסגוף ולהתרכזות הנשמה לשם אחדות ד' ביגיעה גדולה ובמסירות נפש כובש לו את דרכו עד שהתפשט מכל התאוות. חייו היו קשים ומרים מחמת הרדיפות שסבל מצד הצדיקים והחסידים, מחמת עני ודחק שכול בנים וחולשת גופו ולכל אלה לא שם לב ולא הפנה את לבו מעבודתו בקדש, את יצירתו בקדושה בתפלה ובתחנונים ובעבודת ד' גאלו חסידיו, חסידי הרב המת הקיימים עד היום ועלינו בני הדור הצעיר לגאל ולהחיות את תורת המוסר של ר' נהמן מברצלב שהיא תורת חיים ומקורה בהבנה עמקה ובהרגשת אמיתת החיים עלינו לגאל ולהחיות את דעותיו והשקפותיו על ארץ ישראל והשפה העברית שהוא בראשונה הבין את ערכם בשביל היהדות ובעצמו מסר את נפשו בכדי לזכות להיות בארץ ישראל ובעיקר עלינו להוציא מתהום הנשיה את האגדות העממיות ש"ו שהן פנינים יקרות ביצירת ישראל מלאות רעיונות עמוקים ורגש פיוטי עברי מקורי.

ג.

קטעים משיחותיו ותורותיו של ר' נחמן מברצלב זצ"ל

„ארץ ישראל"

„מחמת שעיני ד' בארץ ישראל שמסתכל בה תמיד על ידי זה אוירא דארץ ישראל מחכים"

„על ידי ישיבת ארץ ישראל משיגין השגחת הש"ית על העולם"

„על ידי בנין שבונה בארץ ישראל זוכה להתנשאות"

„מי שרוצה להיות יהודי דהיינו לילך מדרגא לדרגא אי אפשר כי אם"

„על ידי ארץ ישראל וכו' ארץ ישראל הזאת בפשיטות עם כל הבתים והדירות"

„יש שנדמה להם שרוצין ונכספין מאד לבא לארץ ישראל אם היו יכולים ליסע לשם בהרחבה אבל לא בצער ודוחק, ובאמת אין זה רצון שלם. כי מי שרוצה לבוא באמת לארץ ישראל צריך לילך גם רגלי"

„ולהמשיך בחינת קדושת ארץ ישראל עכשיו שהיא תחת יד הסטרא אחרא ואין יכולת הקדושה להתגלות. אע"פי"כ יכולין לגלות ולהמשיך קדושתה אפילו בגלות המר הזה בבחינת ואף גם זאת בארץ אויביהם. היינו אפילו בגלות המר יכולין לגלות בחינת גם זאת"

„בדמות ותמונה אין חילוק כלל בין ארץ ישראל ובין שאר מדינות להבדיל, וא"עפי"כ היא קדושה מאד מאד בתכלית הקדושה עצומה ונוראה מאד. אשרי הזוכה להלוך לשם אפילו ד' אמות"

יוצרי המדע העברי

[רנ"ק, שי"ר ושד"ל].

כקרן אור שמש, אחרי סופה נוראה — הופיעה ההשכלה אחרי הרדיפות הקשות שהחלו בראשית תקופת ימי הבינים ובלי הפסקה נתהוו בחיי היהודית עד ראשית תקופת האימנציפצין ההשכלה אשר ראשיתה היתה בברלין מיד נשתרעה בשאר תפוצות הגולה ומצאה לה בטוי בכל מרכז יהודי.

לקול ההשכלה הברלינאית ענו במהרה הסופרים הגיליצאים. הדי ההשכלה שנשמעו כבר ברוסיה, מצאו להם את בבטוי האמתי והנכון לעם ישראל בהשכלה הגיליצאית. כאחרי חמשים שנה ליצירתו של מנדלסון הופיע בגליציה המזרחית, מיסד הדעת העברית, מדריך למשכילים הראשונים בארצו רבי נחמן קרוכמל. למרות זה שתול-דותיו של רנ"ק הן כה פשוטות ואין הן כלל נבדלות מתולדות שאר אחיו, — כי סוחר היה כיתר בני עמו — בכל זאת היא רוחו ויצירתו כבירה מאד. הפילוסוף הלז, אשר אודותיו מעט מאד אנשים ידעו ושמעו מפני גדל ענותנותו היה בכל זאת לאותו מדריך „הדור החכם"

רנ"ק הרהו הראשון שחקר לעמק היהדות, ראה את שנוייה, והראשון הבדיל היהדות האמתית והעקרית ובין פרי התפתחותה אשר הלכו והשתנו בהתאם לתנאים החיצונים. השקפתו זו שנתנה אהרי כן יסוד להרבה חקירות אחרות בעניני היהדות, אפשרה בכלל את התפתחות ההסתוריוסופיה העברית, שהתפתחה אחר-כך יותר ויותר. רנ"ק בפילוסופיה שלו הולך בשיטתו של הרמב"ם, פרש הוא את ענין האמונה והדעת והוצא את מסקנתו העמוקה ממסקנת הרמב"ם, שאין רק הדעת והאמונה שואפות ומתמזגות בנקודה אחת, אבל „הנתיבה היא אחת, ארוכה בת תחניות שונות" וגם באמונה נמצאת הדעת, אבין על מדרגה נמוכה, ולהפך: גם בדעת נמצאת אמונה, אלא שוב על מדרגה נמוכה. כל אלה ההשקפות ושאר חקירותיו הוציאו חבריו בספר „מורי נבוכי הזמן".

בעקבותיו של רנ"ק הלכו שאר הסופרים הגילצאים ושאר יוצרי המדע כשי"ר, גיגר, צונץ, שד"ל וכו'.

שלמה יהודה רפופורט נולד בלבוב התפרנס מחכירת מכס הבשר בלבוב, אבל מפני כתביו התחילו רודפים אותו, עד שנאלץ לעזוב את עירו ויעבור טרנופולה, אבל אחרי זמן קצר מסבות דומות עזב גם את טרנופול, וימצא לו מקום מנוחה בפרג. שי"ר כל ימיו היה חברו של רנ"ק, תמיד היה בא אליו בלוית שאר משכילי הדור בגליציה למקום מגורותיו — זולקוב סמוך ללבוב ומקבל חכמה ממנו, יצירתו של שי"ר נבדלת מיצירת רנ"ק בהרבה. בשעת שרנ"ק נתן בכל מאמריו סקירה כללית על היהדות, ותמיד כלל את הכל, שי"ר עבד נושאים אחדים מהסטוריה, אשר עליהם כל ימיו כותב. גם סגנונו של רנ"ק בהרבה עולה על סגנונו של שי"ר. רנ"ק כותב בסגנון קצר חד ושנון, בשעה שסגנונו של שי"ר הוא שטחי ביותר. בכלל רנ"ק עולה על שי"ר ברכוז מחשבותיו גם בתכן וגם בסגנון.

בתקופה זו חי ויצר באטליה שמואל דוד לוצטו. למרות זה ששד"ל נמצא בים של צרות גם פרטיות וגם לאומיות בכל זאת כל ימיו יוצר ספרות עברית, מדעית. באהבתו העזה לעמו שד"ל כאילו הניח את יסודות הלאמיות החדשה.

אותה התקופה הצטינה בכלל ביסוד מדעי עברי, שהוקם בעת הזו. המאמרים, שהתחילו להופיע מראשית עבודתו של רנ"ק הלכו ורבו והודות להם, גם „המאסף" שהועבר לוינה אחרי שנים אחדות היה למרכז העבודה המדעית בשם „בכורי העתים".

א. ויינריב.

ביבליוגרפיה.

הולכת ונגמרת בדפוס חוברת ב' של דו הירחון „הדים" בתוכן: מחזור סוניטות מאת יעקב כהן, מאמר הערכה על יעקב כהן מאת י. רבינביץ, שירים מאת יצחק למדן וספור גדול מאת אשר ברש דו הירחון „הדים" ימצא באולם הקריאה שעל יד הגמנסיה בקילצי.

בהוצ' „אחיעבר" הופיעו שני ספרים של מ. סמילנסקי „בני ערב" ספורים וציורים מחיי הערבים. כל כרך מכול קרוב ל300 דף. הספרים יצאו בהדור רב.

בהיצאות „אהיעבר" נמצא בדפוס: מימים ראשונים. מאת יהודה גרזובסקי, תמונות וציורים מחיי האדם הקדמון בתקופות שונות.

בצרפתית יצא לאור ספרו של מריום אנדרה על כריסטופור קולומבוס. הספר עורר סנזציה גדולה. המחבר מבטל את קולומבוס בתכלית הביטול, הוא מוכיח שקולומבוס לא היה מעודו ביבשת האמריקנית אלא עסק בסחר הדגים שהיה צד וסט-אינד.

הקטלוג החדש של „עבר" מספר 5 מספטמבר 1927 מעביר לפנינו את כל ההוצאות העבריות הפועלית כעת בארץ ישראל, פולין ואשכנז. על פי רשימת הספרים נוכל לדון על גורלו של הספר העברי וטעם הקוראים התנועה היא זעירה ורוב ההוצאות הן מהודרות. יודעים אני שיש משבר במקצוע הספרותי ומשתוממים אנו על זה שעד זה לא עמדו מו"ל על האמת הידועה שמחיר הספר משפיע על התפשטותו, בעיקר יש לתמה על שמו"ל עדין לא השתדלו להוציא ספרים בזול כמו שנעשה בכל הארצות וגם בפולין במקום שיוצאים ספרים הגונים במחיר 95 גרוש והוצאות „RÓJ" מוסרת לידי הקוראים ספרים עוד יותר זולים. יש גם לתמה שאין מתקיימת אצלנו הוצאת ספרים מתאימה לתכנית למוד היהדות שתאפשר לתלמידים רכישת ספרי מופת של ספרותנו, לדעתנו יחדל המשבר אם מוציאי ספרים יתענינו בענפי המסחר האלה.

מ.

...Mistycyzm chasydyzmu, jest mistyką ludową; zeszła ona z wyżyn arystokratyzmu duchowego do życia codziennego i do niego przystosowana. Obcym jest dla chasydyzmu potężny polot teozofji kabały teoretycznej, jakoteż praktyki ascetyczne kabały czynnej. Chasydyzm mówił o wierze głębokiej i pierwotnej o wewnętrznej religji czystości i zlania się z Bóstwem w ekstazie, a przystosowując się do życia potępiał bezcelowe suche dociskania scholastyczne nawołując do służenia Bogu w radości, a nie w smutku, z głęboko odczutej potrzeby wewnętrznej a nie z obowiązku i przykazań. Niweczył wartość dogmatyzmu, wysuwając intencję i miłość, a odrzucając precz wszelkie rabinistyczne uwagi i poprawki, zwraca modlitwie wartość wolnej i swobodnej rozmowy z Bogiem. Chasydyzm zmienia stosunek między Bogiem a człowiekiem, dając inicjatywę w ręce człowieka. Nawołuje do ekstazy nadziei i miłości w miejsce melancholji; stawia wyżej wewnętrzną wiarę od wiedzy, a czując głęboką wartość wszystkiego i wszystkich ceni każde, nawet najgorsze indywiduum, jako jedyne w swoim rodzaju i uważając każdego osobnika za konieczny i celowy przejaw życia, który także ma współdziałać we wielkim dziele wybawienia świata musi go głęboko ukochać, gdyż jest to nie bliźni, ale ważna część jednego i tego samego organizmu. Stąd wypływa serdeczność i miłość chasydyzmu. Jest to nauka życia o wzniosłych postulatach, przeznaczone dla najwyższych, jako też dla najniższych duchem, nauka którą biedny i gnębiony lud podnosi i uwalnia od trosk codziennego życia, pozwalając człowiekowi czuć się wartościowym i wolnym chociaż warunki życia go gnębią i tem tłomaczy się szybki wzrost chasydyzmu....

Z.

KIELCZANOM I KIELCZANKOM

kilka słówek na ucho!!!

Minęło lato nadeszła jesień. Wyludniły się rozbawione plaże (nie kieleckie Broń Boże) opustoszały różne Ciechocinki, Rabki, Otwocki, Druskieniki i inne Tworki. Zaroją się na nowo różnobarwnym i różnojęzycznym tłumem modne wybrzeża na Florydzie, Lido i Deaville.

— — — — — — —

Przez ten czas pojawiły się na szerokim kontynencie europejskim niecodzienne ewenementy. A jeden zda się bardziej od prawdy odbiegać niż drugi.... we Wiedniu, w tym przez wszystkie dziewczątka kieleckie wyśniowym Wiedniu, w mieście będącem synonimem życia, rozkoszy i pogody, w tym samym Wiedniu gdzie tak sentymentalny walc powstał jak „walc wiedenski", gdzie tak urocze, pełne życia obrazy kręcą z Harry Liedkiem.. . wybuchła krwawa rewolucja....

Ameryka ten dolarowy kraj do którego wzdychają wszyscy karjerowicze kieleccy o „przestrzennych" nie mniej jednak pustych kieszeniach — który jest uosobieniem bogactwa i potęgi, taż wreszcie Ameryka, która takich potentatów zrodziła jak: Ford, Rockefeller i inni ta sama Ameryka bankrutuje i to na tak oryginalnej branży jak.... sprawiedliwość (passywa przekraczają liczbę 300 volt użytych do zabicia Sacco i Vanztiiego) cóż wobec tego pytam, znaczą bankroty wszystkich kupców razem i z osobna....

W Bazylei w kolebce sjonizmu przebrzmiały ostatnie echa 15-ego kongresu sjonistycznego mającego już postać parlamentu konstytucyjnego państwa... nowe prawdy... nowe problemy życia żydowskiego.... Doprawdy niecodzienne zjawiska. A gdy w kalejdoskopie tych wypadków, gdy w zamęcie tych historycznych zdarzeń, rzuciłem tak z lotu ptaka sentymentalnie zezowate spojrzenie na nasze drogie Kielce (i ja mam kulawe szczęście być Kielczaninem) — ujrzałem nowy obraz o nie mniej historycznych walorach,

Kielce więc żyją obecnie pod znakiem 20 wieku. Trzeba być zgoła urodzonym w Chmielniku, aby nie wiedzieć co znaczy 20 wiek... i jakie ma prawa. Na szczęście jesteśmy Kielczanami i rozumiemy się naszym językiem. Co tu dużo mówić? Czego tutaj niema? Dancing w Wersalu, szpital żydowski na Aleksandra, szkoła tańców w Rynku, wreszcie komunikacja bezpośrednia Kielce — Tworki — i nazad, czy to mało urządzeń wielkomiejskich dla businessmana Kieleckiego?

A życie społeczne w Kielcach to pies? Szomrom na Bodzentyńskiej tłuką szyby w oknach, w Chalucu na Bazarach gryzą się nawzajem różne socjał-demokraty i socjał-idjoty. Sama organizacja sjonistyczna zmęczona niedawną walką wyborczą robi „perskie oko" do „Hazomiru" chorego na chrypkę, wskutek przepakowania... kieszeni po ostatnim koncercie, i umawiają się na jakiś pikantny bal—kiermasz. Pozatem widzi się tu dość prozaiczne pejzarze... Żółte liście spadające z drzew, czerwone nosy... katar.

Jeżeli zaś idzie o nastroje na ogół w Kielcach panujące, to zaznaczyć należy iż panuje tu epidemja dość powszechnej w obecnych czasach choroby.... na chroniczny brak.... gotówki, wskutek czego zalecono naszemu pismu, specjalną djetę t. j.... aby.... wychodziło.... trochę rzadziej.... ale o większej objętości.

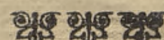
Pierrot.

PRZEGLĄD CZASOPISM.

Zbyt lekkie, poniekąd lekceważące traktowanie robót ręcznych w szkołach wytworzyło stan nie odpowiadający zupełnie ani wartością, ani nadzieją przywiązywanym do tego przedmiotu. Lecz jakie olbrzymie wartości wychowawcze zostają zaprzepaszczone w ten sposób. Odpowiednio prowadzona nauka robót ręcznych może utrwalić poszanowanie dla pracy fizycznej, obudzić praktyczną inteligencję, rozwijać samodzielność i wytrwałość kształcić zmysł dokładności, a w pierwszym rzędzie budzić zdolność obserwacyjną i poczucie piękna. Niestety zbyt pobieżnego traktowania robót ręcznych nie zwalczają miarodajne sfery pedagogiczne, ani społeczeństwo się nie upomina o należne temu przedmiotowi miejsce. Podnieść sprawę nauki robót ręcznych stara się organ sekcji Naucz. Robót ręcznych Polskiego Związku Naucz. Szkół Powsz: „Roboty Ręczne"

W sumiennie opracowanych artykułach omówione są przyczyny istniejących niedomagań oraz ważną rolę jaką ten przedmiot spełnia w wychowaniu. Wskazówki dydaktyczne i praktyczne mogą poważnie ułatwić Nauczycielstwu pracę.

X.

KOMUNIKATY DNIA.

Z kół zbliżonych do prawdy otrzymujemy poufne informacje, iż w związku z tegorocznem przeniesieniem naszego gimnazjum do krakowskiego kuratorjum szkolnego czynione są niezbędne starania o uzyskanie praw publiczności. Obecny zadawalniający stan ubikacyjno-higieniczny naszego gimnazjum, jakoteż jego wyśmienity skład sił pedagogicznych każe nam rokować w tym przedmiocie jak najpomyślniejsze nadzieje.

Samopomoc szkolna przy Męsk. Gim. Żyd. w Kielcach podaje niniejszem do wiadomości publicznej, że poleca zdolnych korepetytorów w zakresie 6-ciu klas gimnazjalnych. Wszelkich informacyj udziela za łaskawem pośrednictwem kancelarji szkolnej sekretarjat samopomocy.

Przy naszem Gimnazjum zorganizowane zostało w roku bieżącym kółko esperanckie, pod wytrawnem kierownictwem znanego esperantysty kieleckiego p. D. Fryszmana. Kontakt z U. E. A. (Universala Esperantoju-Assocja) został już nawiązany.

Czynione są obecnie na terenie naszego Gimnazjum próby założenia koła sportowego pod kierownictwem wybitnego instruktora p. prof. Rudolfa. Nadmieniać nie należy, iż koło takie ze względu na obecny stan wychowania fizycznego żydowskiej młodzieży szkolnej byłoby bardzo pożądane.

Podczas wolnych świąt „Sukoth„ odbył się w Warszawie Zjazd Ustawodawczy Żyd. Org. Skaut. „Haszomer Hacair" w Polsce. Gniazdo Kieleckie wydelegowało swych przedstawicieli w osobach p. p. Garfinkla, Maliniaka, Flajszhekiera, Zajfmana i Ajzenberżanki.

Dyrekcja Gimnazjum p. Wolmanowej podjęła akcję na rzecz placu szkolnego dla uczennic. Jak nas informują akcja daje zadawalniające wyniki.

Korespondencje własne „Olamejnu"

Drugi wszechświatowy zjazd organizacji „Haszomer Hacair" w Gdańsku.

(Gdańsk.)

W tych dniach zakończył w Gdańsku swoje obrady drugi wszechświatowy zjazd żydowskiej skautowej organizacji „Haszomer Hacair". Zjazd obradował w ciągu 9 dni, zgromadził 42 delegatów różnych krajów przeważnie Europy Wschodniej i Środkowej, jak również wielu gości. Między innymi był przedstawiciel nielegalnej organizacji „Haszomer Hacair" w Rosji Sowieckiej oraz specjalna delegacja Żyd. Federacji robotniczej w Palestynie w osobach pp Kacenelsona, J Mereminskiego. I L. Szkolnika Glówne biuro Żydowskiego Funduszu Narodowego w Jerozolimie reprezentowane było przez swego poetę Natana Bystryckiego, który podkreślił wielkie zasługi organizacji „Haszomer Hacair" na polu pracy dla funduszu Narodowego.

Zjazd wysłuchał sprawozdania komendy światowej za okres 3-letni od 1-go zjazdu z którego wynika, że pomimo ogólnej depresji wśród młodzieży sjonistycznej, organizacja „Haszomer Hacair" zyskała znacznie na wpływach, co się uzewnętrzniło w powiększeniu liczby na okres sprawozdawczy o przeszło 50, obecnie liczba członków organizacji dochodzi do 40 tysięcy. w różnych krajach Europy, Ameryki i Afryki powstał szereg nowych organizacji Podkreślono również znaczenie organizacji dla ruchu chalucowego i palestyńskiego i wskazano na wielką liczbę chaluców pomiędzy członkami organizacji „Haszomer Hacair", którzy wyemigrowali do Palestyny oraz na liczne rzesze młodzieży szomrowej która czeka z utęsknieniem na nowe certyfikaty

Po dyskusji nad sprawozdaniem zjazd przystąpił do omawiania spraw stojących na porządku dziennym W rezultacie dyskusji uchwalono szereg rezolucji normujących i ujednostajniających system wychowania przyjęty w organizacjach krajowych i podkreślono też wagę wprowadzenia do wychowania skautowego pierwiastków rodzinnych opartych na kolorycie starej hebrajszczyzny i mitologji żydowskiej, pozatem przyjęto wnioski w sprawie stanowiska organ. wobec różnych zagadnień aktualnych sjonizmu i Palestyny. Między innemi uchwalono podwoić wysiłki w pracy na rzecz Funduszu Narodowego, wziąć czynny udział w krzewieniu kultury hebrajskiej i myśli sjonistycznej wśród młodzieży żydowskiej o przygotowaniu jej do Palestyny i t. p. Zjazd podkreślił obowiązek wszystkich dorosłych członków organizacji wykupywania szekla sjonistycznego i wskazał na organiczny związek organizacji z ruchem chalucowym i robotniczym w Palestynie i z istniejącą tam federacją kibuców szomrowych.

Do nowej komendy światowej zostali wybrani: Gothelf, Elster (Warszawa) Orensztajn (Lwów) Bentow, Gordon (Palestyna — Warszawa), Jary, Szenhabi, Chazan, (Palestyna), Grynberg Czechosłowacja), Nissenbaum (Rumunja) i inni.

Kowno.

Odbyła się tu konferencja organizacji „Tarbut" na Litwie, która trwała 2 dni. Konferencja powzięła szereg uchwał w sprawie szkolnictwa hebrajskiego na Litwie

Między innemi uchwalono rezolucję domagającą się od rządu utworzenia specjalnego inspektorjaty dla szkolnictwa żydowskiego przy ministerstwie oświaty. Uchwalono również czynić dalej starania celem uzyskania dalszych subsydjów od żydowskich organizacji zagranicznych na rzecz hebrajskiego szkolnictwa Ogółem pod dozorem organizacji „Tarbuth" na Litwie znajduje się 211 placówek oświatowych w tem 12 gimnazjów, 11 progimnazjów, 86 szkół początkowych, 10 zakładów freblowskich, seminarjum nauczycielskie oraz studjum dramatyczne. 56 zakładów korzysta z finansowej pomocy „Tarbutuh" Naogół sytuacja materjalna placówek oświatowych na Litwie jest bardzo ciężka.

Redaktor odpowiedzialny: prof. B. GRAUBARD. Druk. I Rapoporta w Pińczowie. Wydawca Samopomoc szkolna Żyd Męsk. Gim.